

Humanas Tillgänglighetsbarometer 2014

Humana

Inledning

Nu har fem år gått sedan Humanas Tillgänglighetsbarometer för första gången tog temperaturen på kommunernas arbete med att förbättra tillgängligheten. Trots att många kommuner arbetar hårt, så pekar resultaten tyvärr på att alltför lite händer i många kommuner. Flera av frågorna som ingår i årets undersökning har funnits med sedan 2010, och på flera av områdena har inte utvecklingen gått framåt.

Två tendenser är tydliga. För det första arbetar många kommuner inte systematiskt med frågorna. Mätbara mål och utvärderingar av genomförda insatser lyser med sin frånvaro. För det andra uteblir relativt enkla åtgärder som spelar stor roll för människor med någon form av funktionsnedsättning. Det kan handla om att ställa krav på att uteserveringar ska vara tillgängliga när tillstånd ges till krogar, eller att se till att den kultur som kommunen finansierar är tillgänglig för alla.

Vid årsskiftet kommer lagen som innebär att otillgänglighet ska klassas diskriminering att träda i kraft. I praktiken innebär den att en aktör kan ställas inför domstol om den inte vidtagit skäliga åtgärder för att göra en verksamhet tillgänglig. Undersökningen pekar på att många kommuner har anledning att förbättra sitt arbete med anledning av att lagen införs.

Alla människor har rätt till ett bra liv. Kommunerna är den del av offentliga sektorn som har störst möjligheter att på ett konkret sätt förbättra tillvaron för enskilda människor. I år när det är valår är det extra angeläget att lyfta tillgänglighetsfrågorna, så att de kan bli en naturlig del av alla verksamheter.

Harald Wessman, affärsområdeschef assistans

Humana är Sveriges största företag inom personlig assistans och individ- och familjeomsorg. Vi är en kvalitetsaktör inom äldreomsorg och LSS-boenden samt har skola för elever med funktionsnedsättning. Vi är 12 000 medarbetare i Sverige och Norge som arbetar efter samma vision. Alla har rätt till ett bra liv. Läs mer på www.humana.se

Innehåll

Inledning.....	2
1. Sammanfattning.....	4
2. Metod	5
3. Resultatredovisning	6
3.1 Sex av tio saknar tillgänglighetsmål i översiktsplan	6
3.2 Hälften av kommunerna saknar rapporteringsansvarig.....	7
3.3 Fyra av tio har kartlagt både privata och offentliga lokaler	8
3.4 Två av fem har inte utvärderat tillgänglighetsarbetet.....	9
3.5 Sju av tio genomför insatser för att driva på privata aktörer.....	10
3.6 Få friskolor granskas ur tillgänglighetsperspektiv	11
3.7 En av tre erbjuder inte sommarjobb till unga med funktionsnedsättning .	12
3.8 Sex av tio utan strategi för att anställa de med funktionsnedsättning	13
3.9 Hälften ställer inte tillgänglighetskrav på kultur	13
3.10 Hälften av kommunerna ställer inte krav på föreningar	15
3.11 Hälften ställer inte krav på tillgängliga uteserveringar.....	16
3.12 Fler än hälften kontrollerar inte tillgängligheten på uteserveringar.....	17
3.13 Drygt fyra av tio saknar plan för tillgängliga lekplatser.....	18
3.14 I fyra av fem kommuner är hälften av badplatserna inte tillgängliga	19
3.15 God tillgänglighet på badhus och idrottsanläggningar.....	20
3.16 Var femte kommunhus i landet är otillgängligt	21
4. Åtta åtgärder för ökad tillgänglighet i kommunerna	21
5. Rangordning av kommuner.....	23
5.1 Metod för rangordning	23
5.2 Betygskriterier.....	24
5.3 Kommunernas ranking 2013.....	25

1. Sammanfattning

Till grund för Humanas Tillgänglighetsbarometer 2014 ligger en enkät som skickats till landets 290 kommuner. 159 kommuner besvarade enkäten. Det är femte året i rad som undersökningen genomförs.

Resultaten visar att det finns brister både när det handlar om systematiskt arbete för att förbättra tillgängligheten och när det handlar om insatser som är relativt enkla och kostar relativt lite.

Drygt sex av tio kommuner har inte mål för att förbättra tillgängligheten i sina tillgänglighetsplaner. Fyra av tio har inte utvärderat tillgänglighetsarbetet under de tre senaste åren, och endast hälften av kommunerna har en person utsedd som rapporteringsansvarig till kommunstyrelsen för tillgänglighetsfrågor.

Tre av tio kommuner erbjuder inte sommarjobb till unga med funktionsnedsättning, något som kan påverka möjligheterna till etablering på arbetsmarknaden negativt. Sex av tio saknar också strategi för att anställa personer med funktionsnedsättning inom kommunen.

Drygt hälften av kommunerna ställer inte krav på tillgänglighet vid beviljande av anslag till kulturverksamhet. Detta i kombination med att en lika stor andel inte ställer krav på att uteserveringar ska vara tillgängliga, gör att stora grupper riskerar att inte kunna njuta av en fika i solen eller ta del av ett kulturarrangemang. Drygt hälften av kommunerna ställer heller inte krav på tillgänglighet när medel delas ut till föreningar.

Bland de positiva resultaten kan noteras att över hälften av kommunerna redovisar god tillgänglighet på idrottsanläggningar. Många kommuner genomför också konkreta insatser för att uppmuntra privata aktörer att förbättra tillgängligheten. Lathundar för tillgänglighetsförbättringar och forum för erfarenhetsutbyte är exempel på vanliga initiativ.

Rapporten innehåller en rangordning som gjorts utifrån de betyg varje kommun har fått för sina svar. Kommunerna Östhammar, Osby och Gävle har fått höga betyg, och hamnat högst i den ranking som gjorts utifrån svaren.

2. Metod

Humanas Tillgänglighetsbarometer bygger på en enkät till landets 290 kommuner som skickades ut våren 2014. Frågorna arbetades fram av en projektgrupp bestående av experter på Hjärnkraft och Humana. I gruppen deltog även Agenda PR som genomförde undersökningen. Frågeformuläret har utvecklats i samråd med Myndigheten för delaktighet.

Webbenkäten skickades till kommunernas registratorer, som uppmanades att vidarebefordra undersökningen till den som är högst ansvarig för tillgänglighetsfrågor på kommunen. Enkäten skickades via mejl 27 mars. Den 10 april och den 24 april skickades påminnelser ut till alla respondenter som ännu inte svarat.

159 kommuner har besvarat enkäten, vilket ger en svarsfrekvens på 55 procent. 158 kommuner har svarat på minst tio av de totalt 16 frågorna och har rangordnats utifrån de poäng de erhållit på respektive fråga. Metoden för hur rangordningen genomförts beskrivs i kapitlet *Metod för rangordning*. Några specifika gemensamma nämnare mellan de kommuner som inte svarat på enkäten har inte kunnat identifieras och både stora och små kommuner har deltagit. Kommuner från såväl storstadsregioner som landsbygd ingår, och den geografiska spridningen över Sverige är god.

Tillgänglighetsbarometern innehåller såväl frågor om vilka styrmedel kommunen använder för att förbättra tillgängligheten, som frågor kring hur tillgängligheten faktiskt ser ut inom områden som kommunen ansvarar för. En granskning på plats i kommunerna där varje enskilt område kontrolleras skulle kunna ge en delvis annorlunda bild. Rapporten granskar ett brett spektrum av olika kommunala verksamheter och ansvarsområden. Resultaten i undersökningen bedöms vara relevanta att använda för att få en bild av tillgängligheten i Sverige 2014.

3. Resultatredovisning

3.1 Sex av tio saknar tillgänglighetsmål i översiktsplan

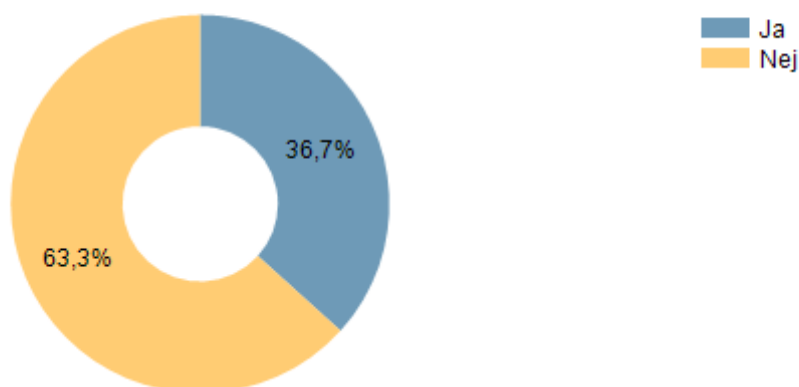
Drygt sex av tio uppger att kommunens översiktsplan inte innehåller mätbara mål och/eller angivna förbättringsprojekt för ökad tillgänglighet och användbarhet för personer med funktionsnedsättningar. Några kommuner uppger att de håller på att uppdatera sina planer, och att tillgänglighet då kommer att beaktas.

Frågan har funnits med även tidigare år, och en viss förbättring kan skönjas. 2010 svarade sju av tio nej på frågan. Detta ska dock tolkas med försiktighet då några kommuner som deltagit tidigare inte deltar i år och vice versa. Ingen förbättring skett sedan 2013 års undersökning. Kommunernas översiktsplaner utgör tungt vägande styrdokument i en kommuns verksamhet och det är därför viktigt att tillgänglighetsfrågor finns med.

Figur 1: Andel av kommunerna som har mål om tillgänglighet i översiktsplanen

1. TILLGÄNGLIGHET I ÖVERSIKTSPLAN

Innehåller kommunens översiktsplan mätbara mål och/eller angivna förbättringsprojekt för ökad tillgänglighet och användbarhet för personer med funktionsnedsättningar?

	Procent	Antal
Ja	36,7%	58
Nej	63,3%	100
	Svarande	158

3.2 Hälften av kommunerna saknar rapporteringsansvarig

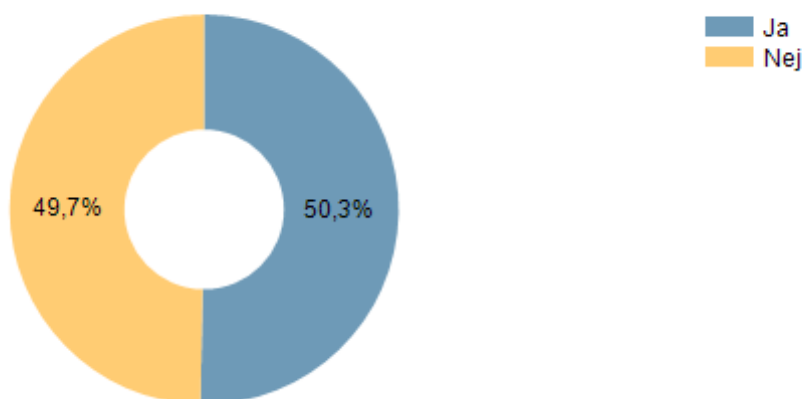
På frågan om det finns någon inom kommunen som i sin arbetsinstruktion har ett särskilt rapporteringsansvar för tillgänglighetsfrågor i relation till kommunstyrelsen svarar endast hälften av kommunerna att de har detta. Därmed saknar nära hälften av kommunerna en rapporteringsansvarig i frågorna. Även denna fråga har funnit med under fler år, och någon förbättring har inte skett.

Att det finns en person med uppgift att rapportera gentemot kommunstyrelsen i tillgänglighetsfrågor är en viktig faktor för att tillgänglighet ska beaktas i beslutsfattandet och ge genomslag i hela kommunens verksamhet.

Figur 2: Andel av kommunerna som har person som är rapporteringsansvarig till kommunstyrelsen

2. RAPPORTERINGSANSVAR I TILLGÄNGLIGHETS- OCH ANVÄNDBARHETSFRÅGOR

Har er kommun en tjänsteman eller en förtroendevald som i sin arbetsinstruktion har ett särskilt rapporteringsansvar i tillgänglighets- och användbarhetsfrågor gentemot kommunstyrelsen?

	Procent	Antal
Ja	50,3%	80
Nej	49,7%	79
	Svarande	159

3.3 Fyra av tio har kartlagt både privata och offentliga lokaler

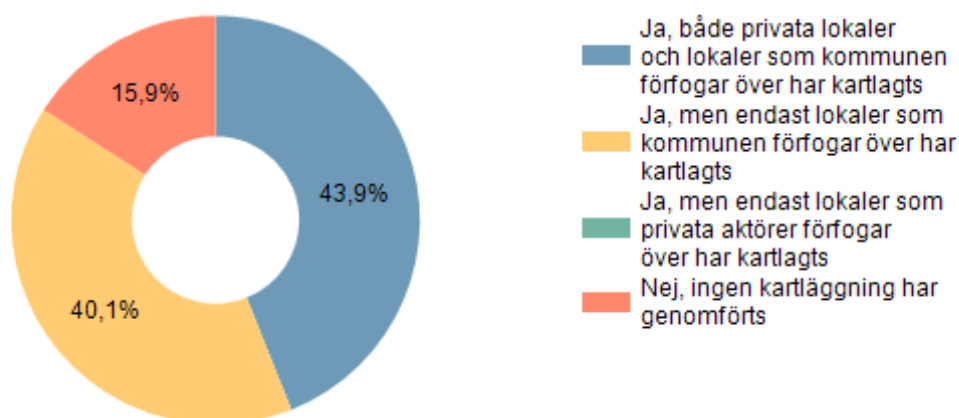
På frågan om kommunen under de senaste fyra åren kartlagt hur tillgängligheten ser ut i butiker och andra offentliga lokaler i kommunen, svarar 44 procent att de kartlagt tillgängligheten i både privata och offentliga lokaler. 40 procent svarar att de enbart kartlagt lokaler som kommunen förfogar över. 16 procent uppger att de inte genomfört någon kartläggning alls. Inte heller när det gäller denna fråga har någon förbättring över tid skett.

Förutsatt att kartläggningarna också leder till konkreta åtgärdsplaner som sedan genomförs är det positivt att så pass stor andel av landets kommuner arbetar med att kartlägga tillgänglighet och användbarhet. Ofta välkomnas engagemang kring tillgänglighet från kommunens sida av privata aktörer, då de senare saknar den expertkompetens i tillgänglighetsfrågor som kommunen i många fall besitter.

Figur 3: Andel av kommunerna som har kartlagt offentliga lokaler

3. KARTLÄGGNING AV TILLGÄNGLIGHET I KOMMUNEN

Har kommunen under de senaste fyra åren kartlagt tillgänglighet och användbarhet i butiker och andra offentliga lokaler i kommunen?

	Procent	Antal
Ja, både privata lokaler och lokaler som kommunen förfogar över har kartlagts	43,9%	69
Ja, men endast lokaler som kommunen förfogar över har kartlagts	40,1%	63
Ja, men endast lokaler som privata aktörer förfogar över har kartlagts	0%	0
Nej, ingen kartläggning har genomförts	15,9%	25
	Svarande	157

3.4 Två av fem har inte utvärderat tillgänglighetsarbetet

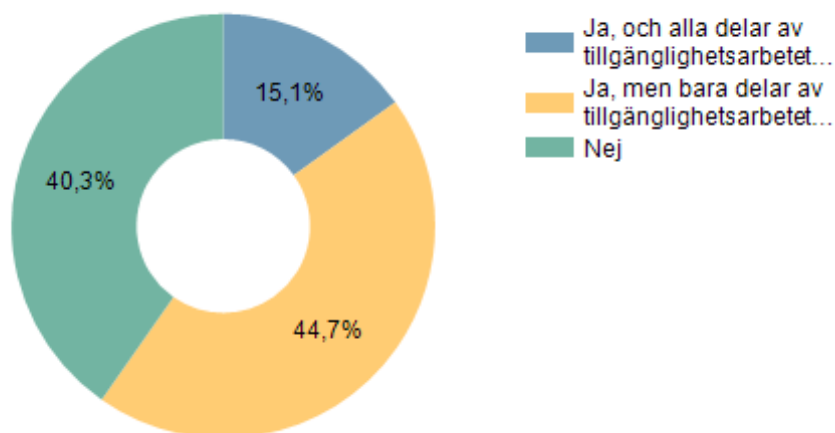
På frågan om kommunen under de senaste tre åren har utvärderat tillgänglighetsarbetet utifrån de mål som kommunen satt inom området svarar 15 procent att alla delar har utvärderats. 45 procent uppger att de utvärderat delar av arbetet, och en så stor andel som 40 procent svarar att de inte genomfört någon utvärdering alls under de tre senaste åren. Frågan fanns med förra året, men ingen förbättring går att utläsa.

Undersökningen ger inte svar på vilka delar av tillgänglighetsarbetet som har utvärderats. Däremot ger den en indikation på ambitionerna kring tillgänglighetsarbetet. Att utvärdera genomförda insatser är ett centralt instrument för ett systematiskt arbete i riktning mot ett tillgängligt samhälle.

Figur 4: Andel av kommunerna som har utvärderat tillgänglighetsarbetet de senaste tre åren

4. UTVÄRDERING AV TILLGÄNGLIGHETSARBETET

Har kommunen under de tre senaste åren genomfört någon utvärdering av tillgänglighetsarbetet utifrån de mål som kommunen satt inom området?

	Procent	Antal
Ja, och alla delar av tillgänglighetsarbetet har utvärderats	15,1%	24
Ja, men bara delar av tillgänglighetsarbetet har utvärderats	44,7%	71
Nej	40,3%	64
Svarande		159

3.5 Sju av tio genomför insatser för att driva på privata aktörer

I undersökningen svarar sju av tio kommuner att de genomför olika insatser för att driva på privata aktörer. Det är positivt, men samtidigt är det anmärkningsvärt att en så stor andel som tre av tio inte gör något för att få företag att bli bättre på tillgänglighet. Särskilt eftersom det inte är frågan om en insats som behöver vara kostsam för kommunen, och heller inte behöver innebära stora åtaganden för de privata aktörerna.

De vanligaste åtgärderna handlar om att erbjuda checklistor och lathundar till privata aktörer, uppmana dem att redovisa information om tillgänglighet där övrig kundinformation finns, samt att erbjuda forum för erfarenhetsutbyten. Mindre vanligt är att kommunerna ger ekonomiska incitament eller använder vite i fall då aktörer inte uppfyller lagkrav. Bland de som angett att kommunen jobbar med andra insatser, märks exempelvis information, tillgänglighetspromenader och utbildningsinsatser.

Privata aktörer har både en viktig roll och ett stort ansvar när det handlar om att förbättra tillgängligheten i samhället. En stor del av de lokaler, tjänster och produkter som påverkar människors livsutrymme ägs eller erbjuds av privata aktörer. Kommunen har en möjlighet att driva på privata aktörer och skapa förutsättningar för att de ska kunna ta sitt ansvar.

Tabell 1: Insatser för att driva på privata aktörer

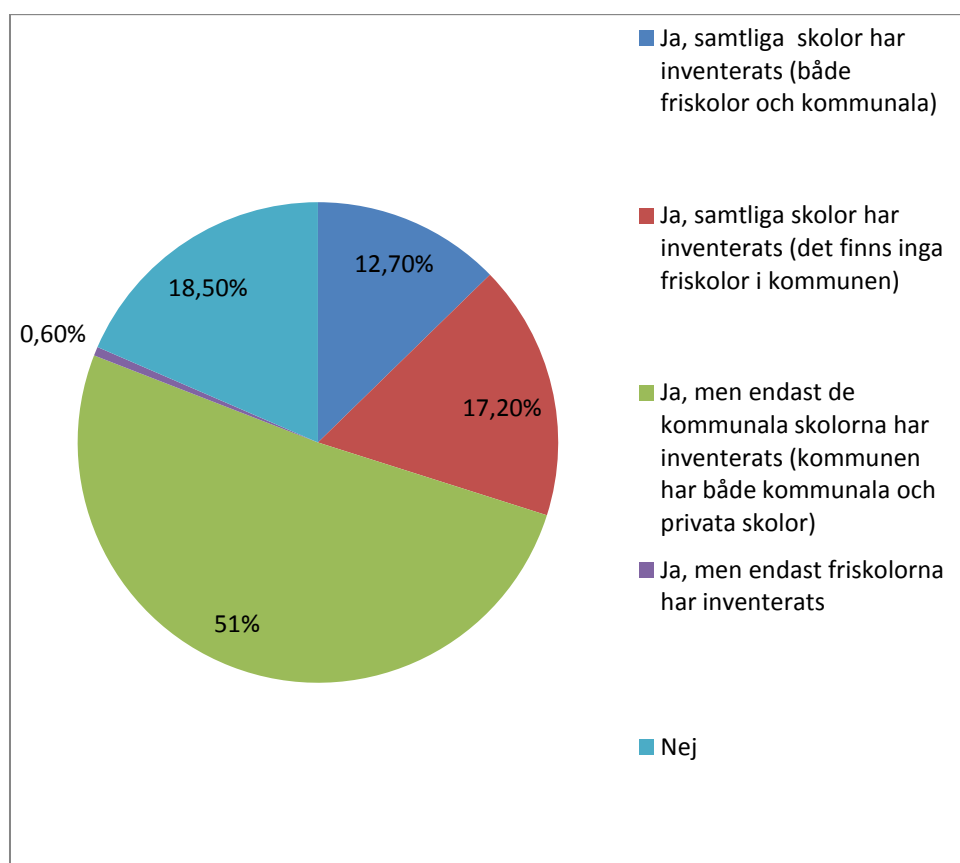
	Procent	Antal svarande
Kommunen erbjuder utbildningar om tillgänglighet till privata aktörer	14,80%	23
Kommunen erbjuder checklistor eller lathundar för förbättrad tillgänglighet till privata aktörer	32,30%	50
Kommunen ger investeringsstöd eller annat ekonomiskt incitament till privata aktörer	4,50%	7
Kommunen uppmärksammar goda initiativ från privata aktörer, genom exempelvis priser	14,80%	23
Kommunen erbjuder privata aktörer forum för erfarenhetsutbyte och diskussion kring tillgänglighet	27,70%	43
Kommunen uppmanar privata aktörer att redovisa information om tillgängligheten till deras lokaler/verksamhet där övrig kundinformation finns, såsom adress, öppettider och hur man hittar dit	25,80%	40
Kommunen har dömt ut vite i fall då privata aktörer inte uppfyller lagkrav	3,90%	6
Andra insatser, nämligen:	27,70%	43
Inga insatser genomförs för att driva på privata aktörer	29%	45
		155

3.6 Få friskolor granskas ur tillgänglighetsperspektiv

När det gäller inventering av tillgängligheten i kommunens skolor uppger 19 procent att de inte gjort någon inventering alls under de senaste fyra åren. I övrigt framgår av svaren att kommunerna i första hand inventerar de kommunala skolorna.

Huruvida det är kommunens ansvar att inventera tillgängligheten på friskolor kan diskuteras. Men så länge kommunen inte genomför granskningar finns en risk att valfriheten för personer med funktionsnedsättning blir kraftigt begränsad. Både kommuner och friskolor bör ta sitt ansvar för att säkerställa att alla skolor är tillgängliga.

Figur 5: Andel av kommunerna som inventerar tillgängligheten på skolor

Ja, samtliga skolor har inventerats (både friskolor och kommunala)	12,7%	20
Ja, samtliga skolor har inventerats (det finns inga friskolor i kommunen)	17,2%	27
Ja, men endast de kommunala skolorna har inventerats (kommunen har både kommunala och privata skolor)	51%	80
Ja, men endast friskolorna har inventerats	0,6%	1
Nej	18,5%	29
Svarande		15
		7

3.7 En av tre erbjuder inte sommarjobb till unga med funktionsnedsättning

Knappt en tredjedel av kommunerna uppger att de inte erbjuder sommarjobb till unga med funktionsnedsättning. Resultatet innebär ingen förbättring jämfört med förra året.

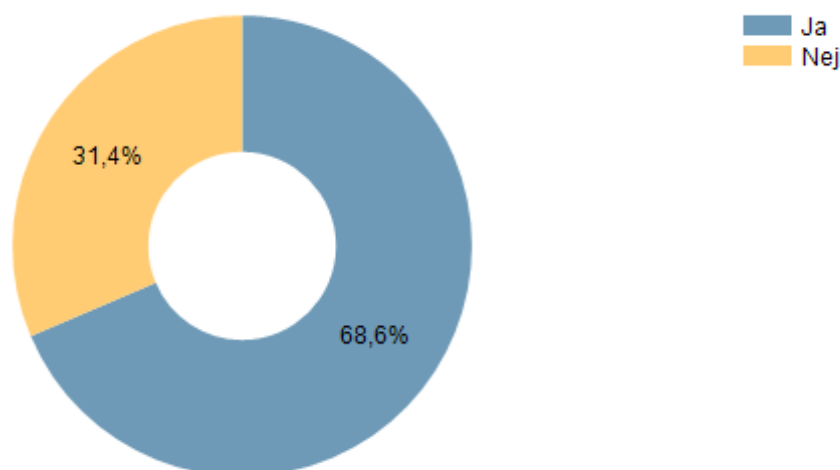
Frågan avsåg, vilket respondenterna också informerades om, reguljära sommarjobb som erbjuds inom den egna organisationen eller som kommunen finansierar, och som kan kräva tillgänglighetsanpassningar.

Bland personer som har någon form av funktionsnedsättning är arbetslösheten betydligt högre än i andra grupper och den ökar dessutom mer. Därför är det särskilt angeläget att kommunerna, men också företag och myndigheter, gör särskilda insatser för att ge fler möjlighet till sysselsättning. Att bidra till att ge unga människor erfarenhet av arbetslivet genom sommarjobb är en viktig insats som en kommun kan göra för att stärka den enskildes möjligheter till framtida sysselsättning.

Figur 6: Andel av kommunerna som erbjuder sommarjobb till unga med funktionsnedsättning

7. FUNKTIONSNEDSÄTTNING OCH SYSSELSÄTTNING

Erbjuder kommunen sommarjobb för unga med funktionsnedsättning?

	Procent	Antal
Ja	68,6%	105
Nej	31,4%	48
	Svarande	153

3.8 Sex av tio utan strategi för att anställa de med funktionsnedsättning

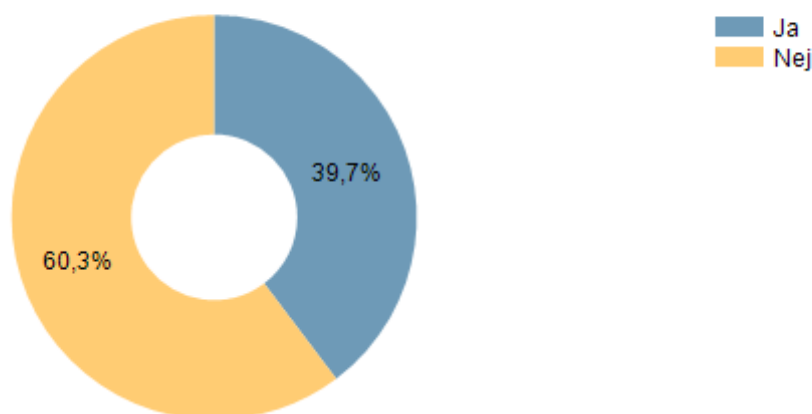
Sveriges kommuner är stora arbetsgivare, och på många orter är just kommunen den största arbetsgivaren. Den offentliga sektorn har också ett ansvar för att agera föredöme.

På frågan om kommunen har en strategi eller motsvarande för att anställa personer med funktionsnedsättning så svarar endast fyra av tio att sådan finns. Även om ett antal kommuner anger att de på andra sätt adresserar frågan så bör fler kommuner prioritera att ta fram en strategi som omfattar hela kommunen.

Figur 7. Andel som har strategi för att anställa personer med funktionsnedsättning

8. FUNKTIONSNEDSÄTTNING OCH SYSSELSÄTTNING

Har kommunen en strategi eller motsvarande för att anställa personer med någon form av funktionsnedsättning?

	Procent	Antal
Ja	39,7%	62
Nej	60,3%	94
	Svarande	156

3.9 Hälften ställer inte tillgänglighetskrav på kultur

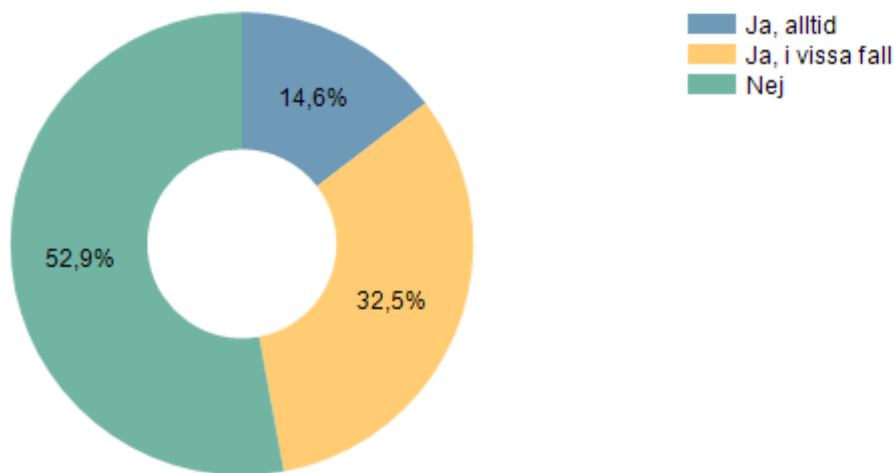
När det handlar om huruvida kommunerna ställer krav på tillgänglighet vid beviljande av anslag till kulturverksamhet så är resultaten nedslående. Endast 15 procent av kommunerna ställer alltid krav på att den kulturverksamhet som kommunen finansierar ska vara tillgänglig. Drygt hälften av de svarande uppger att de aldrig ställer krav på tillgänglighet.

Även om frågan inte ger svar på hur det är ställt med tillgängligheten i olika kulturverksamheter i kommunerna, så är det illavarslande att så få kommuner har för vana att ställa krav på att den kultur som gemensamt finansieras ska vara öppen för alla.

Figur 8: Andel kommuner som ställer krav på att kultur som beviljas anslag ska vara tillgänglig

9. KULTUR OCH TILLGÄNGLIGHET

Ställer kommunen krav på tillgänglighet vid beviljande av anslag till kulturverksamhet?

	Procent	Antal
Ja, alltid	14,6%	23
Ja, i vissa fall	32,5%	51
Nej	52,9%	83
	Svarande	157

3.10 Hälften av kommunerna ställer inte krav på föreningar

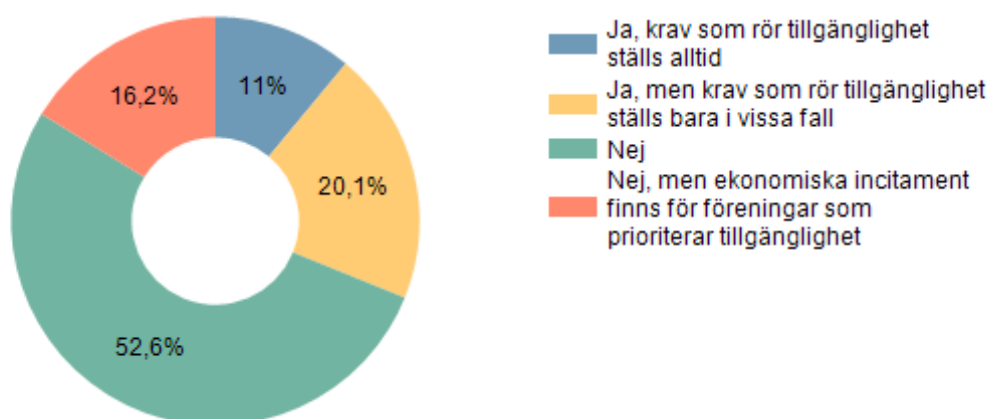
Ett sätt att få föreningar runt om i landet att anpassa olika verksamheter så att alla kan delta är genom att ställa krav på tillgänglighet när föreningsbidrag delas ut. Även om information och lathundar kan spela en stor roll, har ekonomiska incitament av olika slag bäst förutsättningar att göra skillnad.

Resultaten visar att drygt hälften av kommunerna inte använder instrumentet alls. Tre av tio ställer krav i vissa fall eller alltid, och 16 procent använder andra former av ekonomiska incitament. Sammantaget har fler kommuner än idag anledning att ställa krav på tillgänglighet när medel delas ut till föreningar.

Figur 9: Andel av kommunerna som ställer krav på tillgänglighet när föreningsbidrag delas ut

10. TILLGÄNGLIGHET OCH FÖRENINGSVERKSAMHET

Ställer kommunen krav som rör tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning när bidrag till föreningsverksamhet delas ut?

	Procent	Antal
Ja, krav som rör tillgänglighet ställs alltid	11%	17
Ja, men krav som rör tillgänglighet ställs bara i vissa fall	20,1%	31
Nej	52,6%	81
Nej, men ekonomiska incitament finns för föreningar som prioriterar tillgänglighet	16,2%	25
Svarande		154

3.11 Hälften ställer inte krav på tillgängliga uteserveringar

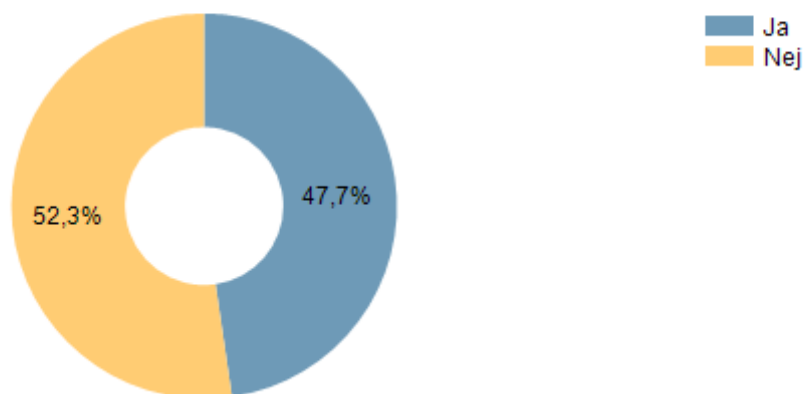
Drygt hälften av kommunerna saknar ordningsföreskrifter som ställer krav på tillgängliga uteserveringar, och på detta område har ingen förbättring skett de senaste åren. Kommunerna kan genom sina ordningsföreskrifter kring uteserveringar ställa krav på att de ska vara tillgängliga för personer som använder rullstol. Genom att inte ge tillstånd till en uteservering som är otillgänglig kan en kommun på ett enkelt och billigt sätt se till att alla uteserveringar fungerar även för personer med funktionsnedsättning.

Att ställa krav vid bygglov, i ordningsstadgor eller i andra dokument som kan påverka privata aktörer kan vara ett viktigt sätt att främja positiv förändring. Det gör också att den aktör som vill investera i tillgänglighetsanpassningar inte missgynnas i relation till konkurrenter som inte genomför sådana investeringar.

Figur 10: Andel av kommunerna som ställer krav på tillgängliga uteserveringar

11. TILLGÄNGLIGHET PÅ UTESERVERINGAR

Innehåller kommunens lokala ordningsföreskrifter (eller liknande regelverk) kring uteserveringar krav på att dessa, och tillhörande toalett, ska vara tillgängliga och användbara för personer som använder rullstol?

	Procent	Antal
Ja	47,7%	71
Nej	52,3%	78
	Svarande	149

3.12 Fler än hälften kontrollerar inte tillgängligheten på uteserveringar

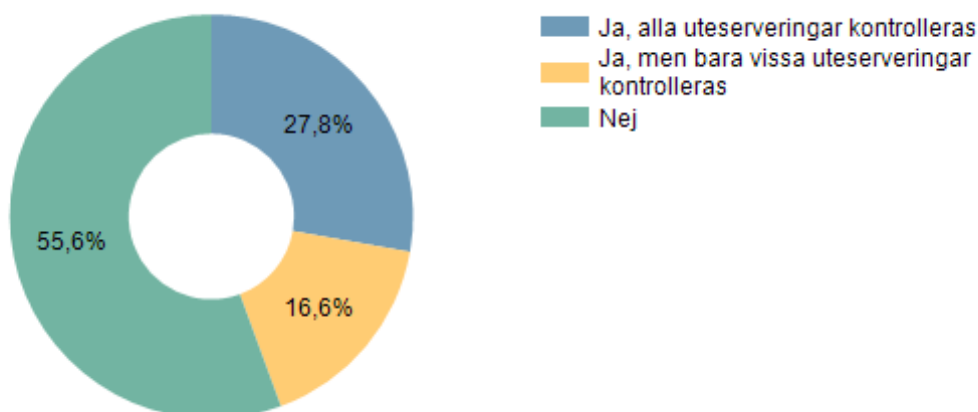
Att krav ställs på tillgänglighet behöver inte innebära att en uteservering är tillgänglig i praktiken. På frågan om kontroller av tillgängligheten genomförs, svarar fler än hälften av kommunerna, 56 procent, att kontroller inte genomförs alls. 28 procent uppger att alla serveringar kontrolleras, och 17 procent anger att vissa serveringar kontrolleras.

För att säkerställa att uteserveringarna är tillgängliga bör kommunerna både ställa krav när tillstånd beviljas, men också följa upp tillgängligheten i praktiken.

Figur 11: Andel av kommunerna som kontrollerar tillgängligheten på uteserveringar

12. TILLGÄNGLIGHET PÅ UTESERVERINGAR

Genomför kommunen kontroller av tillgängligheten på de uteserveringar som beviljats tillstånd?

	Procent	Antal
Ja, alla uteserveringar kontrolleras	27,8%	42
Ja, men bara vissa uteserveringar kontrolleras	16,6%	25
Nej	55,6%	84
Svarande		151

3.13 Drygt fyra av tio saknar plan för tillgängliga lekplatser

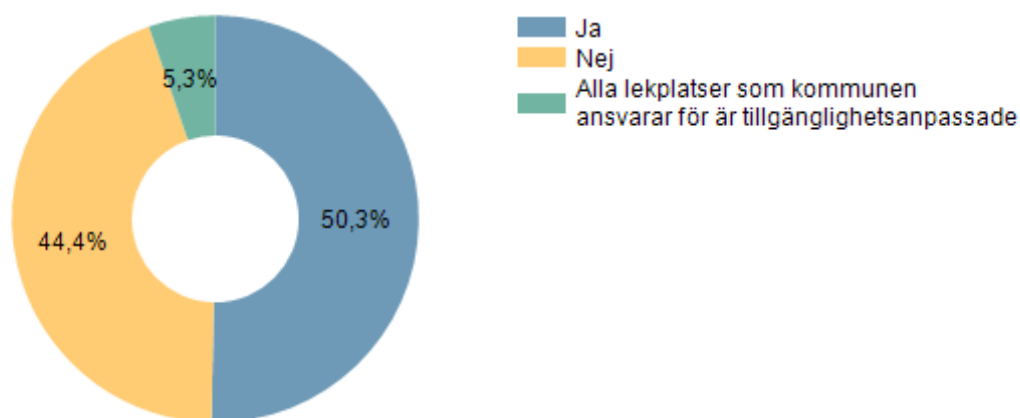
På frågan om kommunen har något beslut på eller någon skriftlig plan för att tillgänglighetsanpassa lekplatser som kommunen ansvarar för svarar 44 procent att de saknar detta. Frågan har funnits med tidigare, och något fler kommuner tycks ha tagit fram planer under de senaste åren.

Att alla ge barn förutsättningar för lek och interaktion med andra barn genom kommunens lekplatser bör vara högt prioriterat när kommunen arbetar för ökad tillgänglighet. Det är också viktigt att tänka på att lekplatserna också måste vara tillgängliga för föräldrar som har någon form av funktionsnedsättning och vill vara med sina barn på lekplatsen.

Figur 12: Andel av kommunerna som har plan för att tillgänglighetsanpassa lekplatser

13. TILLGÄNGLIGA LEKPLATSER

Har kommunen beslut på eller någon skriftlig plan för att tillgänglighetsanpassa lekplatser som kommunen ansvarar för?

	Procent	Antal
Ja	50,3%	76
Nej	44,4%	67
Alla lekplatser som kommunen ansvarar för är tillgänglighetsanpassade	5,3%	8
Svarande		151

3.14 I fyra av fem kommuner är hälften av badplatserna inte tillgängliga

På frågan om hur stor andel av de badplatser kommunen ansvarar för som är tillgängliga för personer som använder rullstol svarar drygt fyra av fem att inte ens hälften av badplatserna är tillgängliga. Inga förbättringar tycks ha skett jämfört med tidigare år, och var tredje kommun svarar att ingen av badplatserna som de ansvarar för är tillgängliga.

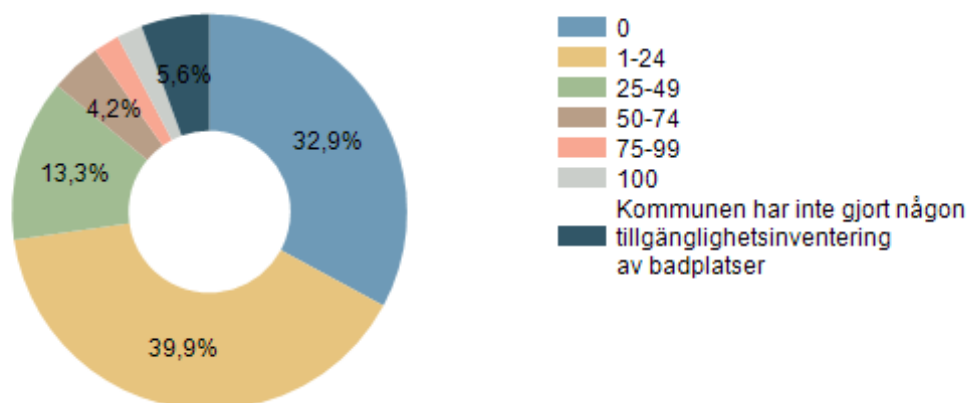
Svaren visar att det återstår ett stort, men inte nödvändigtvis kostsamt, arbete för att ge människor med funktionsnedsättningar möjlighet att bada ute under sommaren. Fler kommuner måste prioritera att tillgängliggöra badplatser, särskilt på de ställen där det helt saknas anpassade bad.

Figur 13: Andel tillgängliga badplatser i kommunerna

14. TILLGÄNGLIGHET TILL BADPLATSER

Hur stor andel av de badplatser som kommunen ansvarar för är tillgängliga och användbara, inkluderande möjlighet att ta sig i och ur vattnet, för personer som använder rullstol?

(Kan vara lift, ramp med ledstänger och/eller tillgång till särskilda badrullstolar.)

	Procent	Antal
0	32,9%	47
1-24	39,9%	57
25-49	13,3%	19
50-74	4,2%	6
75-99	2,1%	3
100	2,1%	3
Kommunen har inte gjort någon tillgänglighetsinventering av badplatser	5,6%	8
Svarande		143

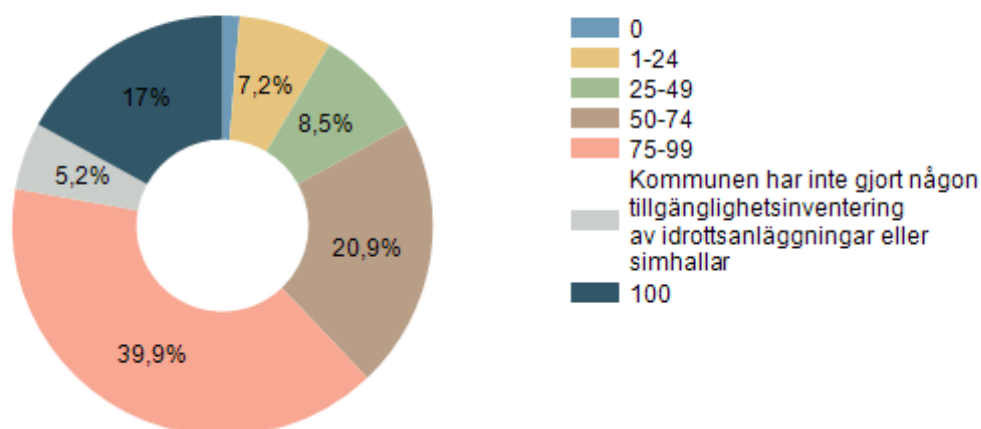
3.15 God tillgänglighet på badhus och idrottsanläggningar

När det handlar om badhus och idrottsanläggningar så redovisar över hälften av kommunerna god tillgänglighet till idrottsanläggningar. Minst tre av fyra av anläggningar är tillgängliga för publik och utövare, vilket får anses vara ett bra resultat. Kommunerna har kommit längre på detta område än när det gäller badplatser.

Figur 14: Andel tillgängliga idrottsanläggningar och simhallar i kommunerna

15. TILLGÄNGLIGHET TILL IDROTTSANLÄGGNINGAR OCH SIMHALLAR

Hur stor andel av kommunens idrottsanläggningar och simhallar är tillgängliga och användbara för såväl utövare som publik och funktionärer som använder rullstol?

	Procent	Antal
0	1,3%	2
1-24	7,2%	11
25-49	8,5%	13
50-74	20,9%	32
75-99	39,9%	61
Kommunen har inte gjort någon tillgänglighetsinventering av idrottsanläggningar eller simhallar	5,2%	8
100	17%	26
Svarande		153

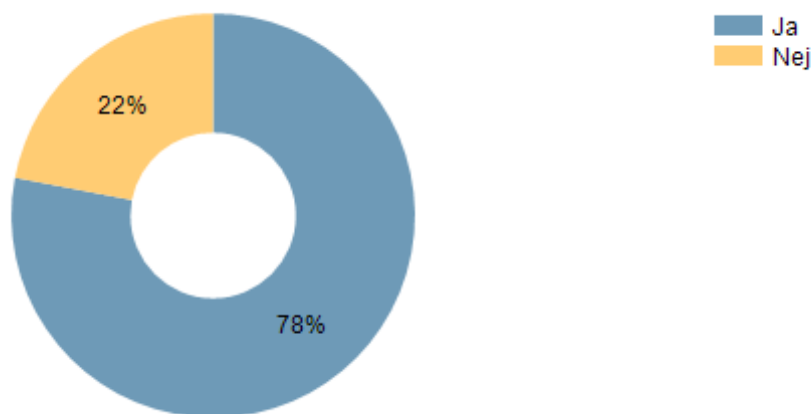
3.16 Var femte kommunhus i landet är otillgängligt

En fråga som inte ingått i undersökningen tidigare handlar om tillgängligheten på kommunhusen runt om i landet. Resultaten visar att 22 procent av kommunerna uppger att kommunhuset inte är fullt tillgängligt och användbart. Av kommentarerna som lämnats framgår att det i flera fall genomförts många anpassningar, och att de brister som finns kan betraktas som mindre. Sammantaget är det dock av stor vikt att kommunerna prioriterar att göra kommunhusen tillgängliga.

Figur 15: Andel kommuner som har tillgängliga kommunhus

16. TILLGÄNGLIGHET I KOMMUNHUSET

Är kommunhuset fullt tillgängligt och användbart för personer med funktionsnedsättning?

	Procent	Antal
Ja	78%	124
Nej	22%	35
	Svarande	159

4. Åtta åtgärder för ökad tillgänglighet i kommunerna

Humanas femte tillgänglighetsbarometer visar att många kommuner behöver ta nya tag för att förbättra tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning. Att det är valår och att lagen som innebär att otillgänglighet ska klassas som diskriminering inom kort träder i kraft, innebär att det finns två goda skäl att sätta igång omgående. Dessutom ligger regeringens politik om att alla enkelt avhjälpna hinder ska tas bort fast.

Med utgångspunkt i undersökningen föreslås ett antal åtgärder som kommunerna kan genomföra. Insatserna bör utformas i samarbete med lokala organisationer som företräder personer med funktionsnedsättning.

1. Mätbara tillgänglighetsmål i styrande dokument

Många kommuner anger konkreta miljöåtgärder i översiktsplanerna. Kommunerna bör på samma sätt utarbeta mätbara mål och ange förbättringsområden för tillgänglighet i dessa planer och i andra styrande dokument. Mål och genomförda insatser bör också följas upp utvärderas.

2. Utse person med rapporteringsansvar

Kommunerna bör utse en person med rapporteringsansvar till kommunstyrelsen i tillgänglighetsfrågor för att säkerställa att tillgänglighet beaktas i beslutsfattande och får genomslag i hela kommunens verksamhet.

3. Påverka privata aktörer

Kommunerna bör kartlägga hur privata och andra aktörer i kommunen arbetar med tillgänglighet samt erbjuda verktyg, utbildning och stöd till privata aktörer för att förbättra tillgängligheten.

4. Prioritera tillgänglighet i skolor

Alla kommuner bör ha uppdaterade inventeringar av tillgängligheten i skolorna i kommunen. De barn som väljer friskolor ska ha samma rätt till tillgänglighet och därför måste kommunerna finna vägar att säkerställa att friskolor arbetar för ökad tillgänglighet.

5. Satsa på kompetensutveckling inom tillgänglighet

Ett kostnadseffektivt sätt att främja tillgänglighet är att öka kunskapen hos politiker och tjänstemän. Alla kommuner bör erbjuda kontinuerlig kompetensutveckling i frågan till den egna personalen. Låg kunskap hos nyckelpersoner i kommunerna riskerar att leda till att tillgänglighetsarbetet stannar av.

6. Ge alla unga möjlighet att komma ut på arbetsmarknaden

Att ge framförallt unga människor yrkeserfarenhet genom sommarjobb eller anställningar inom kommunen är en viktig insats för att fler ska komma ut på arbetsmarknaden. De kommuner som ännu inte erbjuder feriearbete även till de i behov av särskilt stöd bör göra detta, och kommunerna bör ta fram strategier för att rekrytera personer med funktionsnedsättning.

7. Ställ krav på tillgänglighet

Kommunerna bör när de beviljar tillstånd eller finansierar verksamhet ställa krav på tillgänglighet. Genom detta kan tillgängligheten i samhället förbättras utan att det behöver kosta kommunen något. Kommunerna bör också på olika sätt kontrollera att de krav som ställts verkligen uppfyllts.

8. Gör badplatser, idrottsanläggningar och lekparker tillgängliga

För att ge personer med funktionsnedsättning samma möjligheter till aktivitet som andra behöver kommunerna se till att badplatser, idrottsanläggningar och lekparker görs tillgängliga och användbara för personer med funktionsnedsättning.

5. Rangordning av kommuner

5.1 Metod för rangordning

Kommunernas svar har betygssatts och utifrån betygen har en rangordning gjorts. En kommun som har fått bra betyg behöver inte nödvändigtvis vara en kommun som av personer med någon form av funktionsnedsättning upplevs som mer tillgänglig än en kommun som fått dåligt betyg, eller vice versa. Betygen fungerar dock som en indikator på i vilken utsträckning en kommun använder sig av olika styrmedel och verktyg som står till buds för att göra samhället tillgängligt för personer med funktionsnedsättning.

Kommuner som svarat på färre än tio frågor har tagits bort ur rangordningen, men deras svar ingår i redovisningen av svaren på respektive fråga i rapporten. Maxbetyg på ett enskilt svarsalternativ är tre poäng. Minimipoäng på respektive fråga är noll poäng och de kommuner som helt låtit bli att svara på en fråga har fått noll poäng för den frågan. De kommuner som svarat på alla 16 poänggivande frågor får sin totala poäng dividerad med 16.

De kommuner vars svar visar att kommunen inte har någon anläggning eller verksamhet som en specifik fråga avser eller har fått dessa frågor borttagna från sammanställningen. En kommun som efter sådan justering exempelvis har svarat på 14 av 16 frågor får sin totalpoäng dividerad med 14.

5.2 Betygskriterier

Betygskriterier 2014

<p>1. Innehåller kommunens översiktsplan mätbara mål och/eller angivna förbättringsprojekt för ökad tillgänglighet och användbarhet för personer med funktionsnedsättningar? Ja- 3 poäng. Nej- 0 poäng.</p>
<p>2. Har er kommun en tjänsteman eller en förtroendevald som i sin arbetsinstruktion har ett särskilt rapporteringsansvar i tillgänglighets- och användbarhetsfrågor gentemot kommunstyrelsen? Ja- 3 poäng. Nej- 0 poäng.</p>
<p>3. Har kommunen under de senaste fyra åren kartlagt tillgänglighet och användbarhet i butiker och andra offentliga lokaler i kommunen? Ja, både priv. och off- 3 poäng. Ja, men endast off- 1 poäng, Ja, men endast priv – 1 poäng. Nej- 0.</p>
<p>4. Har kommunen under de tre senaste åren genomfört någon utvärdering av tillgänglighetsarbetet utifrån de mål som kommunen satt inom området. Ja, alla delar- 3 poäng. Ja, men bara delar av arbetet- 1 poäng. Nej- 0 poäng.</p>
<p>5. Vilka av följande insatser genomför kommunen för att driva på privata aktörers arbete med att förbättra tillgänglighet och användbarhet? Ett halvt poäng per angiven insats. Inga insatser- 0 poäng</p>
<p>6. Har kommunen under de senaste fyra åren genomfört inventeringar av grundskolorna i kommunen avseende tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning? Samtliga- 3 poäng. Endast kommunala- 2 poäng. Endast privata- 2 poäng. Nej- 0 poäng.</p>
<p>7. Erbjuder kommunen sommarjobb för unga med funktionsnedsättning? Ja- 3 poäng. Nej- 0 poäng.</p>
<p>8. Har kommunen en strategi eller motsvarande för att anställa personer med någon form av funktionsnedsättning? Ja- 3 poäng. Nej- 0 poäng.</p>
<p>9. Ställer kommunen krav på tillgänglighet vid beviljande av anslag till kulturverksamhet? Ja, alltid- 3 poäng. Ja, i vissa fall- 1 poäng. Nej- 0 poäng.</p>
<p>10. Ställer kommunen krav som rör tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning när bidrag till föreningsverksamhet delas ut? Ja, alltid- 3 poäng. Ja, i vissa fall- 2 poäng. Nej, men ekonomiska incitament finns- 1 poäng. Nej- 0 poäng.</p>
<p>11. Innehåller kommunens lokala ordningsföreskrifter (eller liknande regelverk) kring uteserveringar krav på att dessa, och tillhörande toalett, ska vara tillgängliga och användbara för personer som använder rullstol? Ja- 3 poäng. Nej- 0 poäng. Inga uteserveringar i kommunen- frågan utgår.</p>
<p>12. Genomför kommunen kontroller av tillgängligheten på de uteserveringar som beviljats tillstånd? Ja, alla kontrolleras- 3 poäng. Ja, men bara vissa kontrolleras- 1 poäng. Nej- 0 poäng.</p>
<p>13. Har kommunen beslut på eller någon skriftlig plan för att tillgänglighetsanpassa lekplatser som kommunen ansvarar för? Ja- 3 poäng. Nej- 0 poäng. Alla är tillgängliga- 3 poäng. Kommunen har ej ansvar för lekplatser- frågan utgår.</p>
<p>14. Hur stor andel av de badplatser som kommunen ansvarar för är tillgängliga och användbara, inkluderande möjlighet att ta sig i och ur vattnet, för personer som använder rullstol? Ingen inventering eller 0 procent- 0 poäng, 1-49- 1 poäng, 50-74- 2 poäng, 75-100- 3 poäng. Kommunen har inte ansvar för någon badplats- frågan utgår.</p>

15. Hur stor andel av kommunens idrottsanläggningar och simhallar är tillgängliga och användbara för såväl utövare som publik och funktionärer som använder rullstol?

Ingen inventering eller 0 procent- 0 poäng, 1-49- 1 poäng, 50-74- 2 poäng, 75-100- 3 poäng. Kommunen har inte ansvar för några idrottsanläggningar eller simhallar- frågan utgår.

16. Är kommunhuset fullt tillgängligt och användbart för personer med funktionsnedsättning?

Ja- 3 poäng. Nej- 0 poäng.

5.3 Kommunernas ranking 2013

Nedan återfinns de 158 kommuner som svarat på minst tio av frågorna och som därmed har erhållit betyg och rankats.

Östhammars kommun har fått högst betyg. På andra plats kommer Osby och på tredje plats återfinns Gävle.

Grönmarkerade kommuner indikerar att de har fått högst betyg av de svarande kommunerna i sitt län.

Varje enskild kommuns svar på de ställda frågorna går att finna genom att klicka på nedanstående länk. Använd därefter rullmenyn till vänster för att hitta rätt kommunrapport. www.humana.se/tillganglighet

Placering 2014	Kommun	Län	Placering 2013
1	Östhammars kommun	Uppsala län	10
2	Osby kommun	Skåne län	1
3	Gävle kommun	Gävleborgs län	3
4	Umeå kommun	Västerbottens län	8
5	Borås kommun	Västra Götalands län	2
6	Östersunds kommun	Jämtlands län	20
7	Stockholms stad	Stockholms län	20
8	Sjöbo kommun	Skåne län	15
8	Västerås stad	Västmanlands län	131
10	Gislaveds kommun	Jönköpings län	6
11	Mönsterås kommun	Kalmar län	3
12	Eskilstuna kommun	Södermanlands län	24
12	Luleå kommun	Norrbottens län	9
12	Växjö kommun	Kronobergs län	42
15	Piteå kommun	Norrbottens län	11
16	Skellefteå kommun	Västerbottens län	6
17	Melleruds kommun	Västra Götalands län	124
18	Avesta kommun	Dalarnas län	Deltog ej
19	Munkedals kommun	Västra Götalands län	38
19	Uppvidinge kommun	Kronobergs län	Deltog ej
21	Eslövs kommun	Skåne län	127
22	Arvika kommun	Värmlands län	37

22	Essunga kommun	Västra Götalands län	12
22	Kristinehamns kommun	Värmlands län	59
22	Trollhättans stad	Västra Götalands län	45
26	Nykvarns kommun	Stockholms län	147
26	Pajala kommun	Norrbottens län	13
28	Hässleholms kommun	Skåne län	40
28	Karlskrona kommun	Blekinge län	Deltog ej
28	Tomelilla kommun	Skåne län	24
31	Lunds kommun	Skåne län	24
32	Halmstads kommun	Hallands län	102
32	Ängelholms kommun	Skåne län	Deltog ej
34	Kalix kommun	Norrbottens län	127
34	Linköpings kommun	Östergötlands län	40
34	Ljusdals kommun	Gävleborgs län	Deltog ej
34	Mörbylånga kommun	Kalmar län	Deltog ej
38	Vara kommun	Västra Götalands län	Deltog ej
39	Falu kommun	Dalarnas län	42
39	Skara kommun	Västra Götalands län	52
41	Karlskoga kommun	Örebro län	24
42	Härnösands kommun	Västernorrlands län	47
42	Tranås kommun	Jönköpings län	99
44	Karlshamns kommun	Blekinge län	67
44	Lidköpings kommun	Västra Götalands län	23
44	Norrköpings kommun	Östergötlands län	31
44	Skövde kommun	Västra Götalands län	34
44	Västerviks kommun	Kalmar län	47
49	Malmö stad	Skåne län	108
49	Nynäshamns kommun	Stockholms län	62
49	Trelleborgs kommun	Skåne län	67
49	Varbergs kommun	Hallands län	87
53	Kiruna kommun	Norrbottens län	36
54	Ljungby kommun	Kronobergs län	Deltog ej
54	Svalövs kommun	Skåne län	102
54	Vänersborgs kommun	Västra Götalands län	32
57	Karlstads kommun	Värmlands län	42
57	Klippans kommun	Skåne län	95
57	Örebro kommun	Örebro län	20
60	Ovanåkers kommun	Gävleborgs län	Deltog ej
61	Södertälje kommun	Stockholms län	34
61	Tibro kommun	Västra Götalands län	73
61	Tyresö kommun	Stockholms län	Deltog ej
64	Hultsfreds kommun	Kalmar län	73
64	Katrineholms kommun	Södermanlands län	17
64	Kristianstads kommun	Skåne län	17
67	Ludvika kommun	Dalarnas län	3

67	Sölvesborgs kommun	Blekinge län	55
67	Ystads kommun	Skåne län	61
70	Arboga kommun	Västmanlands län	127
70	Strömsunds kommun	Jämtlands län	Deltog ej
72	Jönköpings kommun	Jönköpings län	91
72	Kumla kommun	Örebro län	131
72	Oskarshamns kommun	Kalmar län	Deltog ej
72	Svenljunga kommun	Västra Götalands län	102
72	Sätters kommun	Dalarnas län	Deltog ej
72	Vilhelmina kommun	Västerbottens län	Deltog ej
78	Landskrona kommun	Skåne län	78
78	Tidaholms kommun	Västra Götalands län	Deltog ej
80	Aneby kommun	Jönköpings län	113
80	Grästorps kommun	Västra Götalands län	Deltog ej
80	Sala kommun	Västmanlands län	62
80	Uppsala kommun	Uppsala län	59
84	Botkyrka kommun	Stockholms län	70
84	Haparanda stad	Norrbottnens län	Deltog ej
84	Kungsörs kommun	Västmanlands län	Deltog ej
84	Sundsvalls kommun	Västernorrlands län	82
88	Gällivare kommun	Norrbottnens län	108
88	Huddinge kommun	Stockholms län	52
90	Salems kommun	Stockholms län	122
91	Hudiksvalls kommun	Gävleborgs län	24
91	Kävlinge kommun	Skåne län	121
91	Älmhults kommun	Kronobergs län	62
94	Eksjö kommun	Jönköpings län	91
94	Sundbybergs stad	Stockholms län	146
94	Svedala kommun	Skåne län	108
97	Älvsbyns kommun	Norrbottnens län	159
98	Håbo kommun	Uppsala län	Deltog ej
99	Bergs kommun	Jämtlands län	151
100	Askersunds kommun	Örebro län	Deltog ej
100	Knivsta kommun	Uppsala län	135
100	Markaryds kommun	Kronobergs län	55
100	Mullsjö kommun	Jönköpings län	137
100	Torsby kommun	Värmlands län	73
100	Ulricehamns kommun	Västra Götalands län	154
106	Timrå kommun	Västernorrlands län	73
107	Fagersta kommun	Västmanlands län	87
107	Hjo kommun	Västra Götalands län	117
107	Strängnäs kommun	Södermanlands län	102
110	Valdemarsviks kommun	Östergötlands län	Deltog ej
111	Alvesta kommun	Kronobergs län	154
111	Gnesta kommun	Södermanlands län	17
111	Vadstena kommun	Östergötlands län	Deltog ej
114	Ragunda kommun	Jämtlands län	Deltog ej
114	Upplands-Bro	Stockholms län	Deltog ej

	kommun		
116	Vallentuna kommun	Stockholms län	124
117	Degerfors kommun	Örebro län	142
117	Hallsbergs kommun	Örebro län	Deltog ej
119	Kinda kommun	Östergötlands län	95
119	Vännäs kommun	Västerbottens län	117
121	Krokoms kommun	Jämtlands län	Deltog ej
122	Alingsås kommun	Västra Götalands län	113
122	Bollnäs kommun	Gävleborgs län	45
122	Färgelanda kommun	Västra Götalands län	117
125	Mora kommun	Dalarnas län	38
125	Sandvikens kommun	Gävleborgs län	Deltog ej
125	Strömstads kommun	Västra Götalands län	Deltog ej
125	Älvkarleby kommun	Uppsala län	136
129	Götene kommun	Västra Götalands län	163
129	Herrljunga kommun	Västra Götalands län	152
129	Mariestads kommun	Västra Götalands län	108
132	Grums kommun	Värmlands län	143
133	Hagfors kommun	Värmlands län	Deltog ej
134	Borgholms kommun	Kalmar län	131
134	Hylte kommun	Hallands län	Deltog ej
134	Tierps kommun	Uppsala län	Deltog ej
137	Gnosjö kommun	Jönköpings län	82
137	Sunne kommun	Värmlands län	47
137	Vårgårda kommun	Västra Götalands län	Deltog ej
140	Finspångs kommun	Östergötlands län	Deltog ej
141	Orsa kommun	Dalarnas län	Deltog ej
141	Vetlanda kommun	Jönköpings län	124
141	Östra Göinge kommun	Skåne län	127
144	Lidingö Stad	Stockholms län	89
144	Marks kommun	Västra Götalands län	Deltog ej
144	Säffle kommun	Värmlands län	143
144	Tingsryds kommun	Kronobergs län	Deltog ej
144	Töreboda kommun	Västra Götalands län	Deltog ej
149	Vimmerby kommun	Kalmar län	99
149	Värmdö kommun	Stockholms län	156
151	Lessebo kommun	Kronobergs län	95
152	Dorotea kommun	Västerbottens län	162
152	Åmåls kommun	Västra Götalands län	Deltog ej
154	Karlsborgs kommun	Västra Götalands län	70
155	Munkfors kommun	Värmlands län	Deltog ej
156	Bodens kommun	Norrbottnens län	24
157	Heby kommun	Uppsala län	81
158	Arjeplogs kommun	Norrbottnens län	Deltog ej